

Nowak, Marian

"Budowniczość Petrochemii w Płocku w świetle badań społecznych", J. Z. Korszyński, W. Kościałkowski, E. Podgórski, Warszawa 1966 : [recenzja]

Rocznik Mazowiecki 5, 479-480

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

statystycznej, dzięki której uzyskano orientację o charakterze i rozmiarach zatrudnienia kobiet na przestrzeni długiego okresu czasu oraz ustalono dynamikę wzrostu zatrudnienia kobiet. Autor stwierdza, że dynamika ta kształtuje się podobnie jak w całym kraju, a obecnie wobec szybkiego rozwoju miasta wzrasta bardzo szybko. Z badań ankietowych wynika, że kontynuowanie pracy przez kobiety po urodzeniu dziecka jest zależne od ich przygo-

towania zawodowego. Mężatki tym rzadziej rezygnują z zatrudnienia, im lepsze mają przygotowanie zawodowe. Podnoszący się poziom wykształcenia kobiet w Płocku będzie sprzyjał aktywizacji zawodowej mężatek.

Wzrost aktywizacji zawodowej kobiet wiązać się będzie także z innymi czynnikami, wśród których ważną rolę odgrywać będzie rozbudowa usług i urządzeń socjalnych służących potrzebom rodziny.

J. Z. Korszyński, W. Kościałkowski, E. Podgórski, *Budowniczowie Petrochemii w Płocku w świetle badań społecznych*, Wydawnictwo Arkady, Warszawa 1966, s. 87.

Badania procesów tworzenia się załóg pracowniczych w wyniku socjalistycznej industrializacji kraju były pierwszymi tego typu badaniami w budownictwie.

Wyniki prezentowane w tej pracy opierają się na badaniach przeprowadzonych przez Instytut Organizacji i Mechanizacji Budownictwa w latach 1961—1964 w nowo powstałym zakładzie budowlanym i objęto nimi wszystkich przyjętych do pracy od dnia powstania „Petrobudowy”, tj. od dnia 1 stycznia 1960 r., do dnia 31 grudnia 1963 r. Zbiorowość badana liczyła 7713 osób.

Celem badań było prześledzenie procesu rekrutacji siły roboczej i tworzenia się załogi nowo powstałego przedsiębiorstwa. Badanie procesu rekrutacji miało wskazać źródła społecznego, terytorialnego i zawodowego dopływu siły roboczej. Podstawową metodą zastosowaną w badaniach była analiza dokumentów urzędowych znajdujących się w aktach przedsiębiorstwa.

W pracy zawarta jest analiza cech demograficznych, kwalifikacji zawodowych, pochodzenia terytorialnego i zawodowego pracowników „Petrobudowy”. W badanej zbiorowości wyodręb-

niono 4 kategorie pracownicze: 1. robotników wykwalifikowanych, 2. robotników niewykwalifikowanych, 3. pracowników administracyjnych, 4. pracowników inżynieryjno-technicznych. Podział ten stał się podstawą analiz szczegółowych, które wykazały różne źródła rekrutacji w każdej z wydzielonych kategorii, związane z wykształceniem, stażem pracy, losami zawodowymi i cechami demograficznymi. Zasięg terytorialny rekrutacji siły roboczej w kategorii pracowników niewykwalifikowanych obejmował Płock i powiaty wiejskie położone najbliżej Płocka. Dla kategorii robotników wykwalifikowanych terenami rekrutacji był Płock, powiat płocki, gostyński, sierpecki i lipnowski.

Kategoria pracowników administracyjnych rekrutowała się głównie z Płocka, natomiast inżynieryjno-technicznych z Płocka, Warszawy, a 1/3 pracowników rekrutowała się z terenów spoza województwa warszawskiego. Wśród pracowników inżynieryjno-technicznych i robotników wykwalifikowanych znaczna ich część rekrutowała się z budownictwa, natomiast robotnicy niewykwalifikowani pochodzą z różnych działów gospodarki narodowej, w

tym 11% z rolnictwa. W miarę rozbudowy przedsiębiorstwa zwiększał się zasięg terytorialny rekrutacji, a także wzrastał odsetek osób pochodzenia chłopskiego.

Przeprowadzone badania spełniły swoje zadanie i pozwoliły zgromadzić ogromny materiał, który, wykorzystany przez planistów i organizatorów re-

alizacji wielkich inwestycji, umożliwi wyeliminowanie niepożądanych efektów towarzyszących wielkim budowom. Wyniki badań nad procesami tworzenia się załogi „Petrobudowy” mogą stanowić także bazę porównawczą dla szerszych analiz społecznych zmian zachodzących pod wpływem industrializacji.

M. Olędzki, *Dojazdy do pracy (Zagadnienia społeczne, ekonomiczne na przykładzie rejonu płockiego)*. Seria: Problemy Rejonów Uprzemysławianych, Wyd. „Książka i Wiedza”, Warszawa 1967, s. 211.

Lokalizacja w Płocku wielkiej inwestycji przemysłowej wywołała w tym rejonie nie spotykane dotychczas procesy migracyjne ludności. W pracy tej autor przedstawia dojazdy do pracy jako społeczno-ekonomiczny proces migracyjny. Praca ma charakter monografii, a materiał badawczy został zgromadzony przez szereg instytucji przy znacznej pomocy organizacyjnej KBRU PAN. Oprócz tych materiałów przeprowadzono także wywiady indywidualne, posługując się „indywidualną kartą struktury” (1 IV—20 VII 1963 r.).

Badaniem objęto 3692 pracowników dojeżdżających do 66 zakładów gospodarki uspołecznionej w Płocku.

Monografia procesu migracji wadłowej ludności miała na celu poznanie struktury dojeżdżających pracowników, określenie stopnia tendencji przesiedleńczej wśród nich oraz zbadanie możliwości adaptacji ludności migracyjnej w środowisku miejskim.

W pracy tej autor rozpoczyna od omówienia rozwoju ludnościowego i gospodarczego Płocka, a następnie anali-

zuje cechy społeczno-zawodowe, warunki mieszkaniowe, tendencje do przesiedlenia się i stabilizacji zatrudnienia dojeżdżających.

Scharakteryzowano także osobliwości struktury społeczno-zawodowej dojeżdżających do pracy kobiet.

Z analizy materiału badawczego autor wyprowadza stwierdzenie, że lokalizacja dużego zakładu przemysłowego w Płocku spowodowała rozszerzenie się stref rekrutacji przy jednoczesnej koncentracji dojeżdżających do pracy w gromadach położonych w dogodnych strefach dojazdu. Zjawisko to może doprowadzić do powstania deficytu siły roboczej w rolnictwie. Kwalifikacje pracowników dojeżdżających do nowych zakładów są niższe niż pracujących w starych zakładach, jednakże ich młody wiek i co najmniej podstawowe wykształcenie kwalifikują ich do trwałej pracy w przemyśle. Wśród tych pracowników istnieje dość silna tendencja przesiedleńcza, za którą przemawiają także wg autora ogólnospołeczne argumenty ekonomiczne.